

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

KRISTOVA NAUKA

Kristova nauka. Katolički katekizam za odrasle. Izd. HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1979.

Domagoj Šubić

Početkom ove godine, Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda izdalo je, u prijevodu dra Josipa Weissgerbera, novi američki katekizam za odrasle: KRISTOVA NAUKA. Kažem novi, jer je izrađen na osnovu koncilskih smjernica, posebno *Općeg katehetskog direktorija*. Djelo je, kao što je već poznato, bilo dugo pripremano. Na njemu je dvije godine radilo više eminentnih teologa i pastoralnih radnika. Vršene su brojne konzultacije sa stručnjacima i znanstvenicima raznih i različitih područja. Sam kardinal Wright napisao je predgovor. Ovaj je američki nacionalni katekizam zamišljen i napisan s pretenzijama glavnog suvremenog kompedija katoličke Kristove nauke za cijelo govorno područje engleskog jezika. I redaktori i suradnici o tome su vodili računa i izravno se zbog toga savjetovali sa stručnjacima iz šireg kruga. U SAD se ovaj katekizam pojavio 1976. godine, a sada ga, evo, i mi možemo čitati u hrvatskom prijevodu i izdanju.

Što reći o ovome katekizmu?

Ima petnaestak godina, i više, mnogo se raspravlja i piše, kako danas katekizirati, kako naviještati vjeru današnjem čovjeku, tj. kako mu razumljivim jezikom, egzistencijalno i stvarno, približiti povijesno bogatstvo religioznog iskustva i Objave. 1971. god. izdan je *Opći katehetski direktorij* i zatraženo da i Biskupske konferencije, svaka na svojem području, izrade svoje nacionalne direktorije, tj. izdadu smjernice i uputstva za katehetski rad. Unatoč tome još se do danas nije našla čvrsta zajednička metoda u iznošenju i prezentiranju katehetskog gradiva današnjem čovjeku. Međutim, mnoge su Biskupske konferencije uspješno prihvatile preporuke i načela *Općeg katehetskog direktorija*, izradile svoje i sustavno, ekipno pristupile izradi zajedničkog katekizma za svoja nacionalno-jezična područja. Tako se postupilo i u SAD. I plod nije izostao. Putokaz je to i smjer kojim bismo i mi morali poći. A dok se to ne ostvari, dobro je poslužiti se i pomoći dobrim prijevodima.

Ova američka redakcija katekizma, djelo, kako smo spomenuli, više autora i suradnika, cjelovit je zahvat, obuhvaća metodski i sadržajno kompletnu katoličku doktrinu. Sam naslov KRISTOVA NAUKA najbolje ilustrira tematski i

metodski pristup. Krist je središte i temeljna okosnica ove knjige. Sva se pitanja i razglabanja postavljaju i tumače Kristovom osobom, naukom i poslanjem. Kristocentričnost je princip i metoda u izlaganju.

Da bismo bolje osjetili taj princip, navedimo samo glavne naslove poglavlja, oko kojih se nižu i pod kojima se u istoj funkciji tumače druga potpitanja i katehetska razrada problema: I. *Poziv na vjeru* (23—30), II. *Po Kristu: dolazimo do spoznaje Boga* (33—211), III. *S Kristom: sudjelovanje u Božjem životu* (215—422), IV. *U Kristu: ispunjenje svega* (425—447), *Dodaci* (451—474). Iz ovoga je već vidljivo kako je i koliko je ovaj katekizam orijentiran kristocentrično. To mu je, sigurno, omogućilo da zahvati i izrazi povijesnu dimenziju spasenja, odnosno da u religiozne sadržaje i poruke utka onu danas toliko potrebnu životnu, egzistencijalnu označnicu, a istodobno da kroz misterij Kristova poslanja i Božanstva poveže kršćansku horizontalu i vertikalnu, naglašavajući uvijek potrebnu vrhunaravnu motivaciju u prihvatanju i vršenju moralne, životne i religiozne norme. U tom smislu se može kazati da je ovaj katekizam znao ostati vjeran sigurnoj doktrini i poruci, a istodobno je pronašao metodu i način da bogatstvo religioznih poruka približi današnjem čovjeku.

I u ovom su izdanju izbjegnuta simplicirana katehetska pitanja i odgovori. Nauka se iznosi postupno, jednostavno, narativno, a da se nikada ne ulazi u problematiziranje, u raščlanjenja suprotnih gledišta, ili u teološka mišljenja i hipoteze. Jednom riječi, *Kristova nauka* zrači vjerom, sigurnošću, sustavnim i metodskim izlaganjem Kristove poruke i katoličke kateheze. Zanemarena je svaka rasprava s drugim i drugačijim stajalištima, zapostavljena apologetska orijentacija koja je do nedavno bila važnom motivacijom još tamo od protu-reformacijske obnove. Koncilska otvorenost u postupku daje ovom katekizmu izraz suvremenosti, dok ga sigurnost i načelnost u sadržaju svrstava u čvrstu liniju religiozne uvjerljivosti.

U ovakvom kratkom osvrtu ne bismo htjeli izricati ni prevelike pohvale, ni stanovite kritike. Držimo da je ovaj katekizam doista zdravo i korisno kršćansko štivo, zdrava i korisna Kristova nauka. Prednost mu je što je dovoljno jasan i cjelovit, što slijedi sigurnu liniju vjere, i što na suvremen, jednostavan način izlaže kršćanske istine i povijest spasenja. Kristocentrična usmjerenost kao metodski postupak i sadržajna poruka izvanredno snažno djeluju na cjelovitu viziju kršćanske svijesti i jedinstvenost čitavoga nazora. Možda bi čovjek čitajući ovaj katekizam ponekada poželio da se opširnije informira, da čuje šira tumačenja i eventualna drugačija shvaćanja, posebno kad je riječ o *Knjizi postanka*, o inspiraciji i shvaćanjima pojedinih zbivanja u Starom zavjetu, o problemu ili pristupu k Bogu s čisto naravnog, razumskog stajališta, o suvremenim teološkim kretanjima u Crkvi i novijim gledištima o nekim aktualnim pitanjima, o svijetu koji je tek djelomično kršćanski, katolički itd. No ne smijemo smetnuti s uma da je ova knjiga KRISTOVA NAUKA, a kao takva doista je ispunila svoju svrhu, svoj cilj.

Budući da je ovaj katekizam pisan za odrasle, postupak je sveden na narativno izlaganje i zgusnuto predočavanje kršćanskih istina. Iako su ga pisali brojni autori, redakcijski je kolegij, očito, imao važnu ulogu u redigiranju i stilskom ujednačavanju tekstova. Imam dojam da je u tome uspio. I naš je prevodilac sigurno posvetio dosta pažnje da ovaj katekizam bude čitljiv i zanimljiv našem čitatelju. Ipak se na mahove osjeća prevodilački stil i, možda zbog toga, koji put neprikladan iskaz ili neuobičajena hrvatska sintagma (tako npr. »ima da bude«, 372, »preporučuju na čitanje«, 75, ili pasivni izričaj »načinjeni su od Boga«, 45).

Smatrajući ovo djelo vrijednim i potrebnim u našim prilikama (dok ne izradimo naš domaći katolički katekizam —?), moram još primijetiti da je šteta što mu se nije posvetilo više tehničke i, naravno, grafičke pažnje. Iako bi sve to zahtijevalo više sredstava, trebalo je na tehničku stranu i kvalitet više misliti. Čini mi se da ovakva oprema kakva je, posebno zbijenost sloga i mrtvilo boja na naslovnoj stranici, odnosno čitava oprema uključujući i Kristovu sliku — zaostaju za sadržajem knjige, željama i ukusom naših čitalja.

Unatoč ovim malim stilsko-tehničkim zamjerkama, moramo ovaj katekizam preporučiti kao jedan od boljih sustavnih katekizama za odrasle na našem jezičnom području. Neka nam bude primjer da se i mi počnemo ozbiljno pripremati na izradu i izdanje našeg domaćeg suvremenog katoličkog katekizma.

FILOZOFIJA OČOVJEČENJA I POČOVJEČENJA

Dr. Kvirin Vasilj: Filozofija očovječenja i počovječenja, Naša Ognjišta, Duvno, 1978.

Ante Kusić

Ovu je knjigu napisao naš franjevac, teolog i filozof, dr. Kvirin Vasilj, pisac nekoliko knjiga s područja filozofije religije. Dr. Vasilj živi i radi u USA.

Knjiga nije velikog formata, ima 124 stranice. U njoj se radi o nekoliko pitanja koja podjednako spadaju u područje prirodoslovne znanosti i teologije, još bolje: u »sliku o svijetu« i u »svjetonazor«. Filozofija se uzima u značenju temelja svih drugih znanosti, jer se na jedan ili drugi način iz prirodoslovne znanosti mora doći do transcendentne ontologije. Biologija na vrlo izrazit način svršava u transcendentnoj ontologiji, unutrašnje počelo života mora biti shvaćeno kao poseban bitak različit od materije. Očovječenje u sebi nosi obavezu počovječenja, sa zahtjevom poštivanja ljudskog života i zakona ljubavi. Suvremena civilizacija dovodi u pitanje očovječenost ljudskog zigota, i tako je došlo do pitanja pobačaja. To je pitanje, međutim, takve prirode da do njega nije ni smjelo doći: »Ako bismo... moralno dopustili nekoj majci da ubije dijete u svojoj utrobi, onda bi trebalo isto tako priznati moralno pravo svakoj ženi, da ubija jednako rođenu kao i nerođenu djecu.«

Knjiga dra Vasilja koncipirana je, čini se, više kao sumarij problematike nego kao ulaženje u pojedine probleme. Problema ima mnogo (fizika, metafizika, antropologija, biologija, transcendentna ontologija, moralnost-nemoralnost, osjetilnost-duhovnost, fenomenologija-ontologija), oni su više dotaknuti nego razrađeni. U razrješnici tih problema pisac prihvaća modificiran kritički realizam, tj. ontologiju kao nužni korelativ fenomenologije. Onaj tko bude čitao ovu knjigu kao kratki prikaz glavnih postavki kritičkog realizma o čovjeku, posebno u kontekstima biologije i vjere — unatoč poteškoćama što ih mjestimično stvaraju tiskarske pogreške i, katkad, formulacija — naći će tu puno pobudna gradiva za produbljivanje. Onaj pak tko bi želio opsežan prikaz problematike, pojedinih problema, raznih pitanja i potpitanja, razloga i proturazloga s obzirom na rješavanje određenih nejasnoća, taj će se mjestimično osjetiti prikraćen, imajući dojam — možda onako »primo primi« — da su neke postavke presmione, neke nedovoljno obrazložene i ne baš precizno formulirane. Tako npr. iskaz: »U filozofiji nastojimo otkriti svoje najveće ideale, a u određivanju svojih ideala ljudi se neće nikada posve slagati.« — Nameću se pitanja: što je to »najveći ideal«, tko ima pravo određivati mu »veličinu« kad se ionako ljudi u tome »neće nikada posve slagati«. Ili npr. ovo: Fizika iz svojih teorija »izvodi neke zaključke sa zahtjevom na transcendentnu stvarnost i vrijednost, koju onda pokus treba potvrditi«. Nameće se pitanje: zar doista fizičari-učenjaci ne znaju da ne smiju uzimati »pars pro toto«, pa zbog toga onda miješaju pojmove »transcendentne« stvarnosti i vrijednosti (kao nedostupne pokusima!) i »fizikalno usvijetne« stvarnosti i vrijednosti